

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς¹ καὶ Τιμόθεος² τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων³ ἐν **1**

θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ **2**

θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Εὐχαριστεῖν⁴ ὀφείλομεν⁵ τῷ θεῷ πάντοτε⁶ περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς **3**

ἄξιόν⁷ ἐστίν, ὅτι ὑπεραυξάνει⁸ ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει⁹ ἡ ἀγάπη

ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους: ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν **4**

καυχᾶσθαι¹⁰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς¹¹ ὑμῶν

καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς¹² ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν¹³ αἷς

ἀνέχεσθε:¹⁴ ἔνδειγμα¹⁵ τῆς δικαίας κρίσεως¹⁶ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ **5**

καταξιωθῆναι¹⁷ ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε:¹⁸ **6**

εἴπερ¹⁹ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι²⁰ τοῖς θλίβουσιν²¹ ὑμᾶς

θλίψιν,¹³ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις²¹ ἄνεσιν²² μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ **7**

ἀποκαλύψει²³ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως

αὐτοῦ, ἐν πυρὶ φλογός,²⁴ διδόντος ἐκδίκησιν²⁵ τοῖς μὴ εἰδόσιν θεόν, **8**

καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν²⁶ τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ: **9**

οἵτινες δίκην²⁷ τίσουσιν,²⁸ ὅλεθρον²⁹ αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ

¹ Σιλουανός, οὐ, ὁ, Silvanus. ² Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ³ Θεσσαλονικεὺς, ἑως, ὁ, Thessalonian. ⁴ εὐχαριστεῖν, give thanks, thank. ⁵ ὀφείλω, owe, ought. ⁶ πάντοτε, always, at all times. ⁷ ἄξιος, worthy, deserving. ⁸ ὑπεραυξάνω, grow abundantly. ⁹ πλεονάζω, superabound, make to abound. ¹⁰ καυχάομαι, boast, glory. ¹¹ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹² διωγμός, οὐ, ὁ, persecution. ¹³ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ¹⁴ ἀνέχομαι, endure, bear with. ¹⁵ ἐνδειγμα, τος, τό, evidence, plain indication. ¹⁶ κρίσις, εως, ἡ, judgment, judging. ¹⁷ καταξιόω, consider worthy, deem worthy. ¹⁸ πάσχω, suffer, am acted upon. ¹⁹ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ²⁰ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ²¹ θλίβω, press, oppress. ²² ἄνεσις, εως, ἡ, loosening, relaxation. ²³ ἀποκαλύψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ²⁴ φλόξ, φλογός, ἡ, flame. ²⁵ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ²⁶ ὑπακούω, obey, listen. ²⁷ δίκη, ἡς, ἡ, penalty, punishment. ²⁸ τίνω, pay, pay a penalty. ²⁹ ὅλεθρος, ου, ὁ, destruction, death.

κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος¹ αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι 10
 ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι³ ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν
 ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον⁴ ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς δὲ 11
 καὶ προσευχόμεθα πάντοτε⁵ περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ⁶ τῆς
 κλήσεως⁷ ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν⁸ ἀγαθωσύνης⁹
 καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· ὅπως ἐνδοξασθῇ² τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου 12
 ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ
 ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας¹⁰ τοῦ κυρίου ἡμῶν 2
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς¹¹ ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ 2
 ταχέως¹² σαλευθῆναι¹³ ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός,¹⁴ μήτε¹⁵ θροεῖσθαι,¹⁶ μήτε¹⁵
 διὰ πνεύματος, μήτε¹⁵ διὰ λόγου, μήτε¹⁵ δι' ἐπιστολῆς¹⁷ ὡς δι' ἡμῶν,
 ὡς ὅτι ἐνέστηκεν¹⁸ ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ: μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ¹⁹ 3
 κατὰ μηδένα τρόπον:²⁰ ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία²¹ πρῶτον, καὶ
 ἀποκαλυφθῇ²² ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,²³ ὁ 4
 ἀντικείμενος²⁴ καὶ ὑπεραιρόμενος²⁵ ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ
 σέβασμα,²⁶ ὥστε αὐτόν εἰς τὸν ναὸν²⁷ τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν καθίσαι,²⁸
 ἀποδεικνύντα²⁹ ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. Οὐ μνημονεύετε³⁰ ὅτι ἔτι ὦν 5

¹ ἰσχύς, ὕος, ἡ, strength, power. ² ἐνδοξάζω, glorify. ³ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ⁴ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ⁵ πάντοτε, always, at all times. ⁶ ἀξιόω, consider worthy. ⁷ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ⁸ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁹ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ¹⁰ παρουσία, ας, ἡ, presence, coming. ¹¹ ἐπισυναγωγή, ης, ἡ, meeting, assembling. ¹² ταχέως, quickly, soon. ¹³ σαλεύω, shake, excite. ¹⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁵ μήτε, neither, nor. ¹⁶ θροέω, disturb, agitate. ¹⁷ ἐπιστολή, ης, ἡ, letter, dispatch. ¹⁸ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ¹⁹ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ²⁰ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ²¹ ἀποστασία, ας, ἡ, apostasy, abandonment. ²² ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ²³ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ²⁴ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ²⁵ ὑπεραίρω, raise beyond, uplift. ²⁶ σέβασμα, τος, τό, object of worship. ²⁷ ναός, οὔ, ὁ, temple, shrine. ²⁸ καθίζω, seat, sit. ²⁹ ἀποδείκνυμι, exhibit, display. ³⁰ μνημονεύω, remember, make mention of.

πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον¹ οἴδατε, εἰς τὸ 6
 ἀποκαλυφθῆναι² αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. Τὸ γὰρ μυστήριον³ ἤδη 7
 ἐνεργεῖται⁴ τῆς ἀνομίας;⁵ μόνον ὁ κατέχων¹ ἄρτι,⁶ ἕως ἐκ μέσου
 γένηται, καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται² ὁ ἄνομος,⁷ ὃν ὁ κύριος 8
 ἀναλώσει⁸ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει⁹ τῇ
 ἐπιφανείᾳ¹⁰ τῆς παρουσίας¹¹ αὐτοῦ: οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία¹¹ κατ' 9
 ἐνέργειαν¹² τοῦ Σατανᾶ¹³ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν¹⁴
 ψεύδους,¹⁵ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ¹⁶ τῆς ἀδικίας¹⁷ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, 10
 ἀνθ'¹⁸ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι
 αὐτούς. Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν¹² πλάνης,¹⁹ εἰς 11
 τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει:¹⁵ ἵνα κριθῶσιν πάντες οἱ μὴ 12
 πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες²⁰ ἐν τῇ ἀδικίᾳ.¹⁷
 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν²¹ εὐχαριστεῖν²² τῷ θεῷ πάντοτε²³ περὶ ὑμῶν, 13
 ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλετο²⁴ ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς
 εἰς σωτηρίαν²⁵ ἐν ἁγιασμῷ²⁶ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας: εἰς ὃ 14
 ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν²⁷ δόξης τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα²⁸ οὖν, ἀδελφοί, στήκετε,²⁹ καὶ 15
 κρατεῖτε³⁰ τὰς παραδόσεις³¹ ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι'

¹ κατέχω, hold back, hold fast. ² ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ³ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ⁴ ἐνεργέω, work, effect. ⁵ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁶ ἄρτι, now, just now. ⁷ ἄνομος, lawless, without law. ⁸ ἀναλίσκω, destroy, consume. ⁹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁰ ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ¹¹ παρουσία, ας, ἡ, presence, coming. ¹² ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ¹³ Σατανᾶς, ᾱ, ὁ, Satan, adversary. ¹⁴ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁵ ψεῦδος, ους, τό, lie. ¹⁶ ἀπάτη, ης, ἡ, deceit, deceitfulness. ¹⁷ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁸ ἀντί, instead of, in place of. ¹⁹ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ²⁰ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²¹ ὀφείλω, owe, ought. ²² εὐχαριστέω, give thanks, thank. ²³ πάντοτε, always, at all times. ²⁴ αἰρέω, choose, prefer. ²⁵ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²⁶ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ²⁷ περιποίησις, εως, ἡ, preservation, acquisition. ²⁸ ἄρα, so, then. ²⁹ στήκω, stand, stand fast. ³⁰ κρατέω, grasp, lay hold of. ³¹ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction.

ἐπιστολῆς¹ ἡμῶν.

Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ 16

ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν² αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν

χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίζαι³ ὑμᾶς ἐν παντὶ 17

λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου 3

τρέχῃ⁴ καὶ δοξάζεται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν⁵ ἀπὸ 2

τῶν ἀτόπων⁶ καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων: οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. 3

Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει³ ὑμᾶς καὶ φυλάξει⁷ ἀπὸ τοῦ

πονηροῦ. Πεποιθάμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν⁸ 4

ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι⁹ ὑμῶν τὰς 5

καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν¹⁰ τοῦ χριστοῦ.

Παραγγέλλομεν⁸ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 6

χριστοῦ, στέλλεσθαι¹¹ ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως¹²

περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν¹³ ἣν παρέλαβον¹⁴ παρ'

ἡμῶν. Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι¹⁵ ἡμᾶς: ὅτι οὐκ 7

ἡτακτήσαμεν¹⁶ ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν¹⁷ ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, 8

¹ ἐπιστολή, ἥς, ἡ, letter, dispatch. ² παράκλησις, εὖ, ἡ, exhortation, consolation. ³ στηρίζω, establish, fix firmly. ⁴ τρέχω, run, exercise myself. ⁵ ῥύομαι, rescue, save. ⁶ ἄτοπος, out of place, unusual. ⁷ φυλάσσω, guard, keep. ⁸ παραγγέλλω, order, command. ⁹ κατευθύνω, lead, direct. ¹⁰ ὑπομονή, ἥς, ἡ, endurance, perseverance. ¹¹ στέλλω, arrange, take care. ¹² ἀτάκτως, disorderly, unruly. ¹³ παράδοσις, εὖ, ἡ, tradition, instruction. ¹⁴ παραλαμβάνω, receive, take. ¹⁵ μιμέομαι, imitate, emulate. ¹⁶ ἀτακτέω, behave inappropriately. ¹⁷ δωρεάν, without cost, without cause.

ἀλλ' ἐν κόπῳ¹ καὶ μόχθῳ² νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι,³ πρὸς τὸ
 μὴ ἐπιβαρῆσαι⁴ τινα ὑμῶν: οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα 9
 ἑαυτοὺς τύπον⁵ δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι⁶ ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν 10
 πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν⁷ ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι,
 μηδὲ ἐσθιέτω. Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως,⁸ 11
 μηδὲν ἐργαζομένους,⁹ ἀλλὰ περιεργαζομένους.⁹ Τοῖς δὲ τοιούτοις 12
 παραγγέλλομεν⁷ καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας¹⁰ ἐργαζόμενοι³ τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν.
 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε¹¹ καλοποιοῦντες.¹² Εἰ δέ τις οὐχ 13
 ὑπακούει¹³ τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς,¹⁴ τοῦτον σημειοῦσθε,¹⁵
 καὶ μὴ συναναμίγνυσθε¹⁶ αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ,¹⁷ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν¹⁸ 15
 ἡγείσθε,¹⁹ ἀλλὰ νουθετεῖτε²⁰ ὡς ἀδελφόν.
 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν 16
 παντὶ τρόπῳ.²¹ Ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
 Ὁ ἀσπασμὸς²² τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ: 17
 οὕτως²³ γράφω. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ 18
 πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ² μόθος, ου, ό, toil, hardship. ³ ἐργάζομαι, work, word. ⁴ ἐπιβαρέω, burden weigh down, burden. ⁵ τύπος, ου, ό, mark, example. ⁶ μιμέομαι, imitate, emulate. ⁷ παραγγέλλω, order, command. ⁸ ἀτάκτως, disorderly, unruly. ⁹ περιεργάζομαι, be a busybody, meddler. ¹⁰ ἡσυχία, ας, ή, stillness, silence. ¹¹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ¹² καλοποιέω, do what is right, good. ¹³ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁴ ἐπιστολή, ης, ή, letter, dispatch. ¹⁵ σημειόομαι, write, mark. ¹⁶ συναναμίγνυμι, associate with, mingle. ¹⁷ ἐντρέπω, turn about, reverence. ¹⁸ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹⁹ ἡγέομαι, lead, be chief. ²⁰ νουθετέω, admonish, exhort. ²¹ τρόπος, ου, ό, manner, way. ²² ἀσπασμός, οὔ, ό, greeting, salutation. ²³ οὕτως, thus, so.